

Täysistunto

Tiistai 24.3.2026 klo 14.00

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi poliisin hallinnosta annetun lain, Poliisiammattikorkeakoulusta annetun lain ja poliisilain 1 luvun 10 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 16/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohdientä jälkeen. — Ministeri Rantanen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.46 **Sisäministeri Mari Rantanen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsitellyssä on hallituksen esitys laeiksi poliisin hallinnosta annetun lain, Poliisiammattikorkeakoulusta annetun lain ja poliisilain 1 luvun 10 §:n muuttamisesta. Arvoisa puhemies, suomeksi sanottuna kysymys on poliisin reservistä.

Suomen ja Euroopan turvallisuusympäristössä on tapahtunut merkittävä muutos Venäjän hyökättyä Ukrainaan vuonna 2022. Itämeren alueen jännitteet ovat kasvaneet, ja erilaisten hybridiuhkien myötä ulkoisen ja sisäisen turvallisuuden raja on hämärtynyt. Sisäisen turvallisuuden alueella poliisia tarvitaan entistä useammin.

Lakiesitys sisältää säännökset poliisin reservin perustamisesta ja käyttöönotosta poliisin voimavarojen turvaamiseksi kaikissa tilanteissa: normaaliolojen vakavissa häiriötilanteissa, valmiuslaissa tarkoitetuissa poikkeusoloissa ja puolustustilalaissa tarkoitettussa puolustustilassa. Poliisin reservin käyttökynnys olisi erittäin korkea.

Lakiesitys sisältää poliisin reservistä erillisenä kysymyksenä poliisin ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon kelpoisuusvaatimuksia koskevan muutoksen.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys koskee poliisin reservin perustamista ja käyttöönottoa. Lakiehdotuksella ei muuteta poliisin toimivaltuuksia. Kysymys poliisin reservistä on ollut pitkään vireillä, sillä toimintaympäristön jatkuvat muutokset heijastuvat suoraan sisäisen turvallisuuden alueelle. Sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden perinteinen jako on poistunut, ja niitä koskevat uhat limittyvät yhä laajemmin yhteen. Niin sanotut hybridiuhat realisoituvat monesti ensivaiheessa sisäisen turvallisuuden viranomaisten sektorilla. Näiden uhkien realisoituessa poliisi on monessa tapauksessa se toimivaltainen viranomainen, joka antaa operatiivisen vasteen ja hoitaa tilanteen pitkittyessä esimerkiksi kohteiden ja alueiden suojauksen ja eristämisen. Poliisin rajalliset voimavarat käyvät kuitenkin riittämättö-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 27/2026 vp

miksi sellaisissa tilanteissa, joissa esimerkiksi poikkeavan laaja resurssitarve esiintyy samanaikaisesti eri puolilla Suomea tai on luonteeltaan pitkäkestoista.

Hallituksen esityksen lähtökohta eroaa merkittävästi aikaisemmista hankkeista ja esityksistä. Lakiehdotuksen mukaan poliisin reservi muodostuisi poliisialan ammattikorkeakoulututkintoa suorittavista opiskelijoista ja poliisikoulutuksen saaneista henkilöistä, jotka eivät työskentele poliisina. Tähän jälkimmäiseen ryhmään kuuluvat muualla kuin poliisihallinnossa työskentelevät henkilöt, poliisihallinnossa muussa kuin poliisin virassa työskentelevät poliisikoulutuksen saaneet henkilöt sekä eläköityneet poliisit. Poliisin reserviin ilmoittautuminen olisi vapaaehtoista. Reservin koko olisi arviolta 400—500 henkilöä.

Poliisin reservin käyttöönotto on sidottu normaaliolojen vakaviin häiriötilanteisiin, poikkeusoloihin ja puolustustilaan. Käyttöönotto edellyttää, että se on välttämätöntä poliisin voimavarojen turvaamiseksi. Lähtökohtaisesti poliisi pyrkii vastaamaan omin voimavarojen vakaviinkin häiriötilanteisiin. Poliisin resurssi myös riittää normaalioloihin. Mikäli poliisin voimavarat eivät riitä ja Puolustusvoimilta tai Rajavartiolaitokselta saatava virkapu ei riittäisi tai olisi saatavilla, poliisin reservi voidaan ottaa käyttöön. Poliisin reservin käyttöönotto on siten viimesijainen keino poliisin voimavarojen turvaamiseksi.

Sisäministeri tekisi päätöksen poliisin reservin käyttöönotosta poliisiylijohtajan esityksestä. Häiriötilanteen päättyessä sisäministeri tekisi päätöksen poliisin reservin käytön päättämisestä.

Poliisin reservin perustaminen ei aiheuta poliisille merkittäviä lisäkustannuksia. Kuluja liittyy muun muassa reservin perustamiseen ja hallinnointiin, koulutukseen ja varustukseen. Valtioneuvosto päättää reservin käyttökuluista normaaliin tapaan osana talousarvio- ja JTS-päätöksentekoa. Samanlainen rahoitusjärjestely on voimassa Rajavartiolaitoksen reservin osalta.

Arvoisa puhemies! Lakiesityksessä määritellään normaaliolojen vakavat häiriötilanteet, kun taas poikkeusolojen ja puolustustilan määritelmät sisältyvät jo lainsäädäntöihin. Tyypillistä normaaliolojen vakaville häiriötilanteille on niiden laaja-alaisuus, vakavuus, poikkeuksellisuus ja uhkan kohdentuminen merkittäviin yhteiskunnallisiin intresseihin, kuten yhteiskunnan kriittisten toimintojen, valtioelinten tai laajojen ihmisjoukkojen turvallisuuden ylläpitoon.

Reservipoliisi tulee osaksi poliisin organisaatiota. Esityksen tarkoituksena on, että reservipoliisi toimisi määräaikaisessa poliisin virkasuhteessa ja virkavastuulla. Poliisiopiskelijat nimitettäisiin aina nuoremman konstaapelin virkasuhteeseen, kun taas poliisin tutkimuksen suorittaneen henkilön osalta harkinnassa otetaan huomioon nykyinen osaaminen ja koulutustaso. Tämä tarkoittaa tapauskohtaista harkintaa siitä, osoitetaanko henkilö laajasti itsenäistä harkintavaltaa sisältäviin poliisin tehtäviin ja vai vakinaista poliisia avustaviin tehtäviin.

Reservipoliisin tehtävät olisivat poliisin tehtäviä, ja reservipoliisi voisi käyttää poliisin toimivaltuuksia. Poliisiopiskelijat toimisivat kuitenkin virkaan tai määräaikaiseen virkasuhteeseen nimitetyn poliisimiehen välittömässä valvonnassa ja reaaliaikaisella johdolla. Reservipoliisi olisi siten lähtökohtaisesti käytettävissä kaikkiin poliisilain 1 luvun 1 §:n mukaisiin tehtäviin osaamisensa ja koulutustasonsa mukaisesti. Reservipoliisia kuitenkin käytetään poikkeuksellisissa tilanteissa, eikä reservipoliisi välttämättä tai kaikilta osin sovellu suoraan erityistilanteen edellyttämään tehtävään. Sen vuoksi reservipoliisin nimittämisessä ja käytössä otetaan huomioon reservipoliisin käytettävyyys tehtäviin, joista voidaan siirtää vakinaista henkilöstöä erityistilanteen edellyttämiin tehtäviin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 27/2026 vp

Reservipoliisin koulutus ja osaaminen on erittäin keskeinen osa toimivaa reserviä. Esityksessä on kiinnitetty tähän erityistä huomiota. Poliisiopiskelijoiden vähimmäiskoulutusvaatimusten sisällöstä ja laajuudesta on otettu yksityiskohtaiset säännökset lakiehdotukseen. Ne sisältävät perus- ja ihmisoikeuksia, poliisin tehtäviä ja toimivaltuuksia sekä operatiivisen toiminnan perusteita koskevat kokonaisuudet. Koulutuksen minimitaso on yli kymmenkertainen esimerkiksi vartijoilta edellytettävään koulutukseen nähden. Vähimmäiskoulutus on 45 opintopistettä, mikä merkitsee 1 215 tunnin opintoja.

Poliisiopiskelijat saavat myös reservipoliisin toimiessaan opintoihin sisältyvää harjoittelua vastaavaa työkokemusta, minkä vuoksi reservitehtävissä toimiminen luetaan täysimääräisesti hyväksi osana opintoihin kuuluvaa harjoittelua. On myös tärkeää korostaa, että poliisin reservin voimankäyttökoulutus on tarkasti säädeltyä, ja esityksessä Poliisihallitukselle onkin annettu erityinen vastuu varmistaa osaamisen ajantasaisuus vuosittain toteutettavan täydennyskoulutuksen ja esitykseen sisältyvien koulutusvaatimusten kautta. Esityksen mukainen poliisin reservi tulee kiinteäksi osaksi poliisiorganisaatiota ja sen valmiuden sääntelymekanismia.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys sisältää poliisin reservistä erillisenä kysymyksenä poliisin ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon kelpoisuusvaatimuksia koskevan muutoksen. Esityksen tavoitteena on antaa riittävän työkokemuksen ja opiskeluvälmiuden omaaville poliisimiehille mahdollisuus suorittaa poliisialan ylempi ammattikorkeakoulututkinto edellyttämättä heiltä ensin ammattikorkeakoulututkinnon tai korkeakoulututkinnon suorittamista. Tämä sääntely vastaa ammattikorkeakoululain mukaista sääntelyä. Tavoitteena on lyhentää poliisipäällystön tehtäviin valmentavien opintojen suorittamiseen kuluvaa aikaa tinkimättä kuitenkaan poliisialan ammattikorkeakoulututkinnon laajuudesta ja turvata poliisin koulutusresurssin tehokas käyttö ja päällystötehtäviin koulutettujen henkilöiden saatavuus.

Hakukelpoisuuden muutos vapauttaa vuosittain noin 20 henkilötyövuotta koulutuksesta operatiiviseen poliisitoimintaan. Esityksellä on näin välitön yhteys myös poliisin tuottavuusohjelmatyöhön, ja muutoksen voidaan toteutuessaan arvioida tuottavan poliisin operatiiviselle toiminnalle noin yhden miljoonan euron kustannushyödyt.

Arvoisa puhemies! Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan pääosin 1.1.2027. Ammattikorkeakoulututkinnon ja ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon kelpoisuusvaatimuksia koskeva muutos tulisi voimaan kuitenkin mahdollisimman pian.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Edustaja Mehtälä, olkaa hyvä.

14.55 Timo Mehtälä kesk: Arvoisa puhemies! Käsittelemme nyt lakia, jonka nojalla perustettaisiin niin sanottu reservipoliisi. Ajatushan on ihan hyvä. Tarkoituksena on turvata poliisin voimavarat kaikissa olosuhteissa ja varmistaa, että poliisin ydintehtävät voidaan hoitaa kovankin kuormituksen aikana. Mutta samalla on hämmästyttävää, että yhtä aikaa hallitus aikoo sulkea 21 poliisiasemaa eri puolilla maata. Siis hallitus aikoo sulkea 21 poliisiasemaa eri puolilla maata. Tätä ei voi millään hyväksyä. Tässä ei ole mitään logiikkaa. [Anne Rintamäki: Seiniä ei tarvita!]

Toteutuessaan tämä tarkoittaisi poliisin läsnäolon merkittävää heikentymistä maakuntien Suomessa. Esimerkiksi Haapaveden aseman lakkauttamisen osalta ei ole tehty mitään kunnollista laskelmaa. Etäisyydet kasvavat merkittävästi, samalla myös kustannukset. Nyt kuukausikulut ovat olleet kiinteistön osalta noin 5 000 euroa. On laskettu, että lakkautuk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 27/2026 vp

sen vuoksi pelkästään päivärahakulut poliiseille kasvavat yli 4 000 eurolla — siis pelkät päivärahakulut. Tähän päälle huomattavat ajoneuvokulut. Vartiointimatkat kasvavat keskimäärin 50 kilometriä. Polttoainekuluja ei ole huomioitu millään tavalla. Haapaveden 11 poliisille varusteineen ei ole tässä vaiheessa mitään sijoituspaikkaa. Ja mitä maksavat uudet tilat? Alueen asukkaiden lupapalvelut siirtyvät kaikkien lupa-asioiden osalta 45—100 kilometrin päähän riippuen siitä, missä kunnassa asukas asuu. Olen siis ihan varma, siis ihan varma, että säästöjä ei synny vaan kustannuksia tulee lisää.

Arvoisa puhemies! Tämä on osa kehitystä, jota muutenkin on tällä kaudella todistettu: Satoja erilaisia valtion palveluja lakkautetaan maakuntien Suomesta. Tämän hallituksen aikana on lakkautettu 240 kappaletta eri toimipisteitä — meidän läheltä mainitakseni Ylivieskasta suurin Suomen lakkautettavista maanmittauskonttoreista, Oulaskankaan yöpäivystys ja nyt tämä Haapaveden poliisiasema.

Tässä on erittäin johdonmukaisesti kyse pyrkimyksestä viedä maakuntien Suomen elinvoimaa. En voisi olla näistä päätöksistä enempää eri linjoilla. Suomi ei ikinä nouse nykyisestä suosta, jos koko maata ei pidetä mukana. On aito riski, että näillä lyhytnäköisillä säästöillä maakuntakeskukset näivettyvät ja ympäröivä maaseutu autioituu. Tämä on murheelinen kehitys, jolle ei pitäisi antaa yhtään tilaa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

14.59 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Suomen turvallisuusympäristö on muuttunut perusteellisesti. Venäjän raakalaismainen hyökkäyssota Euroopassa on nostanut esiin sen, miten sisäinen ja ulkoinen turvallisuus kietoutuvat yhteen. Hybridivaikuttaminen, rajahäiriöt, muuttunut rikollisuus sekä äkilliset, vaikeasti ennakoitavat tilanteet ovat usein ensimmäisenä poliisin vastuulla. He toimivat ensimmäisinä silloin, kun tilanne ei vielä ole selvästi sotilaallinen tai valtion rajat ylittävä. Poliisi joutuu tänä päivänä vastaamaan yhtä lailla niin epäselviin drone-havaintoihin kuin nopeasti eskaloituviin sisäisiin häiriöihin sekä moniin tilanteisiin näiden väliltä. Kun nämä häiriöt levittyvät samanaikaisesti useisiin tilanteisiin tai jatkuvat pitkään, poliisin nykyresurssit ovat lujalla koetuksella. Tämän koimme jo vuonna 2015 pakolaiskriisissä sekä korona-ajan Uudenmaan sulun aikana. Turvallinen Suomi rakennetaan yhdessä ja riittävin resurssein. Siksi on selvää, että nyt eduskunnalle uudelleen annettu esitys poliisin reservin perustamisesta on odotettu ja tervetullut.

Arvoisa puhemies! Tämän poliisin reserviä koskevan esityksen tarkoitus on turvata poliisin toimintakyky silloin, kun yhteiskunnan turvallisuutta koettelee laaja, poikkeuksellinen ja pitkittynyt häiriö. Esitys ei ole keino korvata poliisin normaaleja resursseja, eikä sitä ole tarkoitettu yhteiskuntamme arkipäivän tarpeisiin. Kyseessä on ennen kaikkea varautumisen toimi, joka on osa kokonaisturvallisuuttamme. Esityksessä ehdotetaan, että reservi perustuu poliisikoulutusta saaneisiin ihmisiin, heihin, jotka ovat saaneet laajan perus- ja ihmisoikeuksia sekä viranomaisen toimivaltuuksia ja operatiivista toimintaa koskevan koulutuksen, olivatpa he opiskelijoita, työelämässä muualla kuin poliisivirassa tai eläkkeellä. Tarkasti rajattu ja osaava reservi vapauttaa kriisin aikana poliisin resursseja sinne, missä niitä silloin tarvitaan, laskematta viranomaistoiminnan luotettavuuden tasoa. Tämä poliisin reservi ei ole varajoukko arkisiin tehtäviin vaan voimavara niihin tilanteisiin, joissa poliisin toimintakykyä mitataan koko yhteiskunnan toiminnan kannalta. Kokonaisturvallisuuden ydin on juuri siinä, että yhteiskunta pystyy toimimaan häiriöiden keskellä — vaik-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 27/2026 vp

ka se ei toimisi täydellisesti, se toimii riittävän hyvin, jotta kansalaisten luottamus säilyy ja yhteiskunta pysyy pystyssä.

Arvoisa puhemies! Tässä hetkessä poliisin reservin perustaminen ei ole vain varautumista vakaviin tai vaarallisiin tilanteisiin, se on vastuullista ja ennakoivaa turvallisuuspolitiikkaa. Pienelle maalle toimiva viranomaisyhteistyö on tärkeä turvallisuutemme tae, mutta meidän on myös oltava valmiina ja valppaina niitä hetkiä varten, kun hätä on suurin. On oikein, että poliisilla on oma tarkkaan määritelty reservi, jonka avulla voimme reagoida poikkeustilanteisiin silloin, kun turvallisuusympäristön realiteetit sitä vaativat. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

15.04 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies, arvoisa ministeri! Käsittelyssämme olevassa hallituksen esityksessä on kyse niin sanotun poliisin reservin käyttöönotosta, joka on kysymyksenä ollut jo vuosikausia esillä, sillä sille on nähty olevan tarvetta. Reserviä olisi tarkoitus käyttää normaaliolojen vakavissa häiriötilanteissa, valmiuslaissa tarkoitetuissa poikkeusoloissa sekä puolustustilalaissa tarkoitetuissa puolustustilanteissa, jos se olisi välttämätöntä poliisin voimavarojen turvaamiseksi kaikissa tilanteissa. Reservi olisi tullut tarpeeseen esimerkiksi covid-pandemian aikaisessa Uudenmaan sulkuoperaatiossa. Aivan viimeisimmäksi tarve on tunnistettu sisäministeriön selvityksessä, jossa arvioitiin muutto-liikettä hyväksikäyttävään hybridivaikuttamiseen varautumista.

Arvoisa puhemies! Poliisin yleinen reservi on tarkoitus rakentaa poliisikoulutuksen saaneista mutta muualla kuin poliisihallinnossa työskentelevistä henkilöistä. Tällaisia henkilöitä voivat olla esimerkiksi eläköityneet poliisit ja poliisiopiskelijat.

Perussuomalaiset ovat kannattaneet poliisin oman reservin perustamista. Viime syksynä puolustusvaliokunnan perussuomalaiset linjasivat, että poliisin reservi toimisi sekä poliisin omana valmiuden säätelyvälineenä että osaltaan yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden liittyvänä varautumismekanismina. Tähän näkemykseen on helppo minunkin yhtyä.

Esitys sisältää toisena omana asianaan poliisin ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon kelpoisuusvaatimuksia koskevan muutoksen. Kelpoisuusvaatimuksia muutettaisiin siten, että Poliisiammattikorkeakoulu voisi ottaa opiskelijaksi myös henkilön, jolla Poliisiammattikorkeakoulu katsoisi muuten olevan riittävät tiedot ja taidot opintoja varten ja jolla olisi Suomessa saatu vähintään kolmen vuoden kokemus poliisina.

Arvoisa puhemies! Poliisin reservi on äärimmäisen tärkeä uudistus saada läpi. Onhan poliisilla ollut jo vuosia käytössä mahdollisesti niin sanottu täydennyspoliisijärjestelmä, mutta se ei ole käytännössä toimintakykyinen eikä käytettävissä oleva. Se ei kerta kaikkiaan vastaa niitä vaatimuksia, joita alati muuttuva turvallisuusympäristö ja -tilanne meiltä vaativat.

Suomessa poliisin henkilöstön määrä on väkilukuun suhteutettuna Euroopan pienin, ja rajalliset voimavarat saattavat olla todella äärirajoilla hätätilanteen ollessa päällä. Esitys edistää siis suomalaisen yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta, mikä on perussuomalaisille yksi tärkeimmistä teemoista. Poliisin voimavarat on turvattava kaikissa tilanteissa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 27/2026 vp

15.07 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että poliisi varautuu tuleviin mahdollisiin uhkatilanteisiin tällä keinoin reserviä kasvattamalla, ja nimenomaan sitä reserviä, jolla on jonkunasteinen koulutus, elikkä eläkkeellä olevat poliisit ovat valmiita poliisityöhön milloin vain täysillä valtuuksilla, ja sitten Poliisiammattikorkeakoulu käyvät opiskelijat tietyn rajoituksen voivat toimia siellä. Ja tietenkin rajavartioloillahan, niin kuin kotikunnassanikin Ilomantsissa heitä on, on tietysti kaikki aseenkäyttökoulutukset ja voimankäyttökoulutukset, mutta heidän eivät voi poliisitoimen hommia tehdä ilman poliisin lupaa. Tämä PTR-yhteistyöhän toimii, ja se on erittäin hyvä asia. Kotikunnassanikin muutamia tapauksia tiedän tapahtuneen, että poliisi on pyytänyt Rajavartiolaitosta esimerkiksi etsimään, kun ihminen eksyy metsään — ei varmasti löydy tästä maasta parempaa etsintäpartiota kuin Rajavartiolaitoksen rajamiehet ovat. Heillä on osaavat koirat, ja koira kun pääsee jäljille, se ihminen sieltä jäljen toisesta päästä varmasti löytyy. Se on ihan varmaa, että kun koira pääsee jäljille, se ihminen löytyy, jos yleensä löydettävissä on.

Sitten tämä toinen asia, mistä esimerkiksi edustaja Mehtälä erinomaisessa puheenvuorossaan mainitsi, on todellakin tämä poliisiasemien lakkauttaminen: Tämä on järkyttävä tehtävä. Kun te puhutte täällä, miten poliisia varmistetaan, parannetaan ja kohennetaan, mutta tähän tarkoittaa käytännössä sitä, että esimerkiksi Pohjois-Karjalan maakunnassa kaikki poliisit vetäytyvät Joensuuhun, ja sitten jos Ilomantsissa jotain sattuu, tai vaikka Nurmeksessa... Edustaja Niemi täällä nostaa vahvaa kättään, juuri näin, mutta tiedän muun muassa tapauksen, jossa muuan kaveri tarvitsi poliisin apua ja soitti ja poliisi oli 75 kilometrin päässä — 75 kilometrin päässä, eikä se tietenkään tullut. [Anne Rintamäen välihuuto] — No niin, onhan se arkea, mutta ei se ole perustelu sille, että te vieläkin heikkennätte näitä olosuhteita. — Tähän asti olette puhuneet, että te parannatte, kohennatte ja autatte ihmisiä. Nyt teette juuri päinvastoin: kun poliisiasema lakkaa, se käytännössä tarkoittaa sitä, että se palvelukin heikkenee, aivan varmaan, kun lupa- ja monet muut asiat menevät kauas ja ihmiset vieroittuvat siitä tilanteesta. Se on tosiasia myös tilastollisesti, että sinne, mistä poliisit lähtevät pois, pikkuhiljaa vetäytyy erilaista asiatonta toimintaa, suomeksi sanottuna rikollisuutta. Näin on käynyt kotikunnassanikin muutaman kerran. Ne ovat tiedossa olevia tapauksia. Ei poliisi ole kertonut meille mitään, mutta kyllä ihmiset tietävät, kun kylillä tapahtuu.

Toivoisin, kun arvostamani ministeri on nyt paikalla, että hän veisi sinne sisäministeriöön valmisteleville toimielimille viestiä, että kyllä me maaseudun ihmiset ollaan samoja suomalaisia ja meillä on se sama turvallisuudentunteen varmistaminen olemassa. Minusta on ihan ihmeellistä, että täällä kuullaan, että parannetaan ja kehitetään. Tällä keinolla jos maaseutua kehitetään, se kuolee kohta kokonaan. Pikkuisen toivoisin varsinkin perussuomalaisilta, jotka ovat tässä olleet kovin aktiivisia aikaisempina aikoina arvostelemaan... Nyt kun te olette vallassa, niin tämmöistä on teidän jälkenne. Eikö yhtään kukaan ihmettele? Minä ainakin ihmettelen syvästi, miksi näin. Ymmärrän toki, että rahasta on pulaa, mutta ei se tarkoita, että se pula tehdään toisten kustannuksella ja sitten jotkut ihmiset joutuvat ylivoimaiseen tilanteeseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vornanen, olkaa hyvä.

15.10 Timo Vornanen tv: Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministerille esittelystä.

Suomen poliisin henkilöstömäärä on väkilukuun suhteutettuna Euroopan pienin, ja välimatkat ovat vesistöjen halkomassa maassamme erittäin pitkiä. Turvallisuusympäristöm-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 27/2026 vp

me on muuttunut pysyvästi ja pitkäaikaisesti. Joudumme varautumaan täysin uudenlaisiin uhkiin: laajoihin hybridiuhkiin, välineellistettyyn maahantuloon ja järjestäytyneen rikollisuuden kovenemiseen. Kun kohtaamme pitkäkestoisia ja poikkeuksellisia häiriötilanteita, poliisin omat, muutenkin jo arjessa äärimmilleen venytetyt resurssit uhkaavat loppua kesken. Näimme tämän esimerkiksi koronapandemian aikana Uudenmaan sulkuoperaatiossa sekä silloin, kun Venäjä työnsi rajan yli poikkeuksellisen määrän turvapaikanhakijoita.

Vanha lainsäädäntö täydennyspoliiseista on ollut täysin toimimaton paperitiikeri, jota ei ole koskaan edes otettu käyttöön. Nyt luotava reservi on toista maata. Se rakennetaan asiansa osaavista ammattilaisista: poliisikoulutuksen saaneista, muualla työskentelevistä tai eläköityneistä poliiseista sekä opintojensa loppuvaiheessa olevista poliisiopiskelijoista. Tämä reservi tulee toimimaan kiinteänä osana poliisiorganisaatiota.

On ehdottoman tärkeää, että näille reservipoliiseille taataan 1 200 tunnin laajuinen koulutus, sillä kentällä tilanteet voivat muuttua sekunneissa voimankäyttöä vaativiksi. Siksi on täysin oikein ja välttämätöntä, että reservipoliisilla on oikeus käyttää poliisin toimivaltuuksia ja kantaa asianmukaisia voimankäyttövälineitä, mukaan luettuna teleskooppipatukka, OC-sumutin ja ampuma-ase. Onhan selvää, että jopa poliisilla on oikeus suojella itseään, saatikka muita. Reserviläiset tulevat toimimaan aina virassa olevan poliisin välittömässä valvonnassa ja reaaliaikaisessa johdossa, mikä takaa turvallisuuden kaikille osapuolille.

Haluan nostaa esiin myös toisen erinomaisen ja maalaisjärkisen asian tässä esityksessä: poliisipäällystön tehtäviin tähtäävän koulutuksen uudistamisen. Tähän asti kokeneet poliisimiehet ovat joutuneet suorittamaan runsaasti muunto-opintoja päästäkseen opiskelemaan sopivaa ylempää ammattikorkeakoulututkintoa. Nyt tähän tulee muutos, ja vähintään kolmen vuoden työkokemus poliisina ja muutoin riittävät taidot voidaan katsoa riittäväksi pohjaksi ylempiin poliisiopintoihin. Itse katson, että tämä virkakokemusvaatimus saisi olla kolmea vuotta runsaampi. Kolmen vuoden poliisikokemuksen omaavalla henkilöllä, vielä aloittelevalla konstaapelilla, ovat vielä korvantaukset määrät. Sopivampi päällystötehtäviin vaadittava kokemuspohja olisi mielestäni 5–7 vuotta.

Arvoisa puhemies! Kokonaisuudessaan tämä esitys vahvistaa kansallista turvallisuuttamme ja yhteiskunnan kriisinkestävyyttä juuri siten kuin hallitusohjelmassa on luvattu.

Kannatan esitystä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaarisalo, olkaa hyvä.

15.14 Riitta Kaarisalo sd: Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministerille tästä esittelypuheenvuorosta.

Tarve poliisin reserville on tosiaan ollut esillä useita vuosia, ja Poliisihallitus on nimenomaan korostanut reservin olevan tarpeellinen yllättävissä, runsaasti henkilöstöresursseja sitovissa ja ajallisesti pitkittyvissä turvallisuustilanteissa poliisin valmiuden sääntelymekanismina. Kuten täälläkin on jo tuotu esille, yksi tällainen tilanne oli tosiaan covid-19-pandemiaan liittyneen Uudenmaan sulkuoperaation yhteydessä.

Sisäministeriö asetti tosiaan jo huhtikuussa 22 tämän esiselvityshankkeen, jonka valmistelusta vastasi tuolloin sisäministeriön poliisiosaston, puolustusministeriön, Poliisihallituksen ja Pääesikunnan edustajista koostunut työryhmä. Työryhmä arvioi itse, että turvallisuusympäristön muutosten johdosta tarve poliisireserville on entisestään korostunut. Siksi esitys siitä, että poliisilla on käytössään reservi, jolla turvataan voimavarat aivan kaikissa tilanteissa, on lähtökohtaisesti kannatettava. Esimerkiksi hyvin vakaviin häiriötilantei-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 27/2026 vp

siin, joiden hoitamisessa poliisin olemassa olevat normaalit voimavarat eivät riitä, on syytä varautua nykyisessä turvallisuustilanteessa. Korostan kuitenkin sitä, että reservin käyttökynnyksen on tosiaan oltava korkea ja sitä tulee käyttää vain poikkeuksellisissa häiriötilanteissa. Tässä yhteydessä mielestäni huomionarvoista on se, että aina ensisijaisesti on huolehdittava poliisin normaaleista resursseista ja voimavaroista, joilla turvataan viranomaisten toimintaa mahdollisimman pitkälle myös erilaisissa häiriötilanteissa, ja tämä on nimenomaan se asia, josta ehkä tässä nykytilanteessa olen erityisen huolissani.

SDP:ssä on korostettu nimenomaan poliisien määrän kasvattamisen tarvetta. Tämän työn osalta me käynnistimme työn viime hallituskauden aikana, ja nyt Orpon hallitus tätä työtä on jatkanut. Mutta kun on tämä asetettu tavoite tästä 8 000 poliisin määrästä tämän vaalikauden loppuun mennessä, niin ollaan vielä epävarmoja, tullaanko sitä ylipäättään saavuttamaan. Viitaten tähän aiempaan keskusteluun on liian yksinkertaistettua todeta, että kyse on vain seinistä. Kyllä se niin on, että silloin kun etäisyydet kasvavat, niin paitsi se koettu turvallisuus heikkenee myös ihan aidosti todellisuudessa turvallisuus heikkenee, koska me olemme pitkien etäisyyksien ja välimatkojen maa.

Arvoisa puhemies! Nyt esitetty malli, hallituksen esityksen malli poliisin reservistä, on kuitenkin huomattavasti paljon parempi, tai sanotaanko näin, että se on ottanut askeleita eteenpäin edellisestä esityksestä, Sipilän hallituksen esityksestä, joka tuolloin todettiin perustuslakivaliokunnassa toteuttamiskelvottomaksi. On erinomaista, että reservipoliisit otettaisiin tämän esityksen mukaan nyt määräaikaisiin virkasuhteisiin ja he toimisivat määräaikaissuhteissa. Mutta luonnollisesti kyse on silti hyvin perusoikeusherkästä sääntelystä, jossa on kyse rikosasioissa toimivaltaisten lainvalvontaviranomaisten toimivaltuuksien käytöstä, ja siksi tämä esitys on luonnollisesti myös tässä talossa hyvin perusteellisesti ja huolellisesti valiokunnassa käsiteltävä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

15.18 Markku Siponen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä esitys poliisireservistä on tarpeellinen, ja kiitokset ministerille tästä hyvästä esityksestä. Sille löytyy varmasti täältä eduskunnan salista suuri tuki. Siinä on hyviä perusteita tämän esityksen tuomiselle ja nimenomaan niitä poikkeustilanteita varten, joissa tätä poliisireserviä pystytään hyödyntämään.

Arvoisa puhemies! Mutta kyllähän tämä tällä hetkellä esimerkiksi tuolla Itä-Suomessa vaikuttaa myöskin hyvin ristiriitaiselta esitykseltä. Samaan aikaan ollaan perustamassa poliisille uutta reserviä ja lakkauttamassa jopa 21 poliisiasemaa tästä maasta, ja monet näistä ovat siellä Itä-Suomessa, josta tässäkin salissa on paljon kuultu kauniita puheita, mutta jälleen nähdään, että se keskittämisen luuta on iskemässä myös sinne itäiseen Suomeen niin kuin ympäri Suomea. Kirkkonummi, Nurmijärvi, Kangasala, Saarijärvi, Virrat, Huittinen, Kemiönsaari, Juankoski, Kitee, Outokumpu, Suonenjoki, Alajärvi, Kannus, Laihia, Lapua, Haapavesi, Muhos, Sotkamo, Taivalkoski, Enontekiö ja Utsjoki — näille paikkakunnille, näihin aluekeskuksiin, ollaan nyt sitten laittamassa poliisilaitoksiin pönkkä ovelle. Ja kuten täällä äsken kuultiin, että tälle reserviläispoliisille löytyy tukea, niin on pakko kysyä, että löytyykö tuki, esimerkiksi perussuomalaisilta, myöskin näiden poliisiasemien lakkautukselle. Tämä on yksi esimerkki tästä surullisesta keskittämisen tsunamista, jota tämä hallitus on tekemässä. 240 toimipaikkaa ollaan keskittämässä. Siihen kuuluvat myöskin nämä poliisiasemat, lupapalvelut, ja se tarkoittaa sitä, että kyllä sen keskittämisen maksaa se ta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 27/2026 vp

vallinen suomalainen ihminen, joka laitetaan sitten hakemaan se palvelu kauempaa, tai sitten hädän hetkellä, onnettomuuden hetkellä joudutaan sitä palvelua tai sitä virkavaltaa odottamaan entistä pidempään.

Täällähän on ollut sisäisen turvallisuuden selonteko käsittelyssä, ja siellähän tämmöinen lause kuului, että samankaltaiset poliisipalvelut samankaltaisilla alueilla. Tässä nyt nähdään, mitä se toteutus tarkoittaa. Jos jossakin samanlaisella alueella, aluekeskuksessa, ei ole enää sitä poliisiasemaa, se tarkoittaa nyt sitä, että kaikkialta muualtakin samanlaisilta alueilta on sitten lakkautettu nämä poliisiasemat. Sitähän tämä linjaus tarkoittaa, mitä tämä hallitus on toteuttamassa.

Arvoisa puhemies! Näitten poliisiasemien lakkautuksia ollaan perusteltu näiden poliisi-partioiden koolla, joiden tulisi olla 14 poliisia. Olisi mielenkiintoista kuulla, mihin tämä linjaus perustuu, koska kyllähän tämä kuitenkin tarkoittaa sitä, että ne poliisiasemat tälläkin perusteella pystytään sitten sieltä pienemmistä keskuksista, seutukaupungeista, lakkautamaan. Ja kun perustellaan, että kyllä nämä vasteajat pysyvät järkevinä koko maassa, niin silloinhan puhutaan keskiarvoista, silloin puhutaan keskiarvoista. Mutta mitä se tarkoittaa niille ihmisille, jotka asuvat maakuntakeskusta kauempana? Kauanko apua joudutaan odottamaan, tai jättääkö moni jopa soittamatta, kun katsotaan, että avun saaminen, virkavallan paikalle tuleminen kestää kauan?

No sitten, arvoisa puhemies, näiden lupapalveluitten lakkautuksia ollaan perusteltu sillä, että kävijöitä on niin vähän. No, jos se lupapalvelu on auki vain vaikkapa kerran viikossa tai kerran kuussa, niin eihän siellä nyt hyvänen aika voi paljon kävijöitä olla. Tällähän ajetaan juuri ratkaisua, että laitetaan ne palvelut niin vähäksi aikaa auki, että saadaan semmoiset rätingit, että ei tätä kannata pitää auki. Tämä on myöskin se, miten on perustettu lupapalveluitten kiinni laittamista. Mutta kyllä, arvoisa puhemies, tiedän tuolta omaltakin kotiseudulta, että esimerkiksi nämä aselupiin liittyvät asiat, mitkä on pystytty kohtuullisella välimatkalla hoitamaan, että jos ne nyt siirtyvät satojen kilometrien päähän, niin kyllä silloin mietitään jo sitä, kannattaako esimerkiksi aseita hankkia tai kannattaako sitä palvelua, lupaa lähteä hakemaan, jos se on niin kaukana, että siihen kuluu jo matka-aikaa ja kustannuksia myöskin. Ja se on, hyvät kansanedustajat, se tavallinen suomalainen, joka maksaa sen keskittämisen hinnan myöskin näitten poliisilaitosten ja lupapalveluitten osalta. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaunistola, olkaa hyvä.

15.24 Mari Kaunistola kok: Arvoisa puhemies! Hyvä ministeri! Esitys, jolla perustettaisiin poliisien riittävyyden varmistava reservi myös pidempikestoisten häiriötilanteiden aikana, on toivottava ja tärkeä. Turvallisuusympäristömme on muuttunut monellakin tavalla perustavanlaatuisesti, ja sisäisen turvallisuuden vahvistaminen on yksi kärkiprioriteettiamme. Jos turvallisuus ei toimi, yhteiskuntakaan ei toimi. Esitys liittyykin keskeisesti hallitusohjelman kirjauksiin ja teemaan, jonka mukaan vahvistamme kansallista turvallisuuttamme ja yhteiskuntamme kriisinkestävyttä. Kuluvalla hallituskaudella on panostettu historiallisen paljon sisäisen turvallisuuden viranomaisten resursseihin, ja tämä on yksi tärkeä lisätoimi poliisin riittävien resurssien varmistamiseksi kaikissa oloissa. Aseellisten konfliktien ja sotien ohella muita tunnistettuja varautumista tavalla tai toisella vaativia muutostekijöitä ovat esimerkiksi huumeet, maahanmuutto ja ihmisten liikkuminen, tietoverkkoympäristö sekä teknologia ja sen kehitykseen liittyvät uhkakuvat. Nykymaailmassa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 27/2026 vp

tahti ei ainakaan hidastu, ja meidän on oltava jatkuvasti varautuneita ja valmiita muuttuvan ympäristön uusiin ja eläviin potentiaalsiin uhkiin.

Arvoisa puhemies! Tarve poliisin reserville on ollut esillä jo useita vuosia, ja Poliisihallituskin on korostanut tällaisen reservin merkitystä yllättävissä, runsaasti resursseja pidempään sitovissa tilanteissa. Viranomaisten virka-apujärjestelmä on osoittautunut kyllä toimivaksi monissakin tilanteissa, mutta samaan aikaan kriisitilanteessa esimerkiksi Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen resurssit ovat yhtä lailla sidotut eikä kenelläkään toimijalla ole varoja siirtää resursseja paikasta toiseen. Vapaaehtoisista poliisiopiskelijoista sekä muualla kuin poliisina tällä hetkellä työskentelevistä, poliisikoulutuksen kuitenkin saaneista henkilöistä koostuva reservi voisi vastata kriisitilanteissa ja poikkeusoloissa esimerkiksi liikenteenohjauksesta sekä kuljetus- ja huoltotehtävistä. Näin voisimme kriittisten tilanteiden aikana vapauttaa ammattipoliisit muihin ydintehtäviin turvaamaan yhteiskuntamme vakautta ja turvallisuutta. Reservin käyttökyky olisi korkea, eikä reserviä olla hyödyntämässä normaalioloissa. Sitä on tarkoitus käyttää nimenomaan vakavissa häiriötilanteissa, valmiuslaissa tarkoitetuissa poikkeusoloissa sekä puolustustilalaissa tarkoitettussa puolustustilassa. Se olisi välttämätöntä poliisin voimavarojen ja resurssien turvaamiseksi kaikissa tilanteissa.

Arvoisa puhemies! Meillä ei voi päästä syntymään tilanteita, joissa poliisin resurssit loppuvat kesken juuri silloin, kun niitä eniten tarvitaan. Kun kriisi on jo käsillä, muutoksia on myöhäistä tehdä. Siksi meidän on ennakoitava, ja tämä muutos ja poliisin reservi tähtäävät nimenomaisesti siihen: ennakkointiin. On tärkeää huomata, että myös reservipoliisi toimisi määräaikaissa poliisin virkasuhteessa ja virkavastuulla ja myös reservipoliisi voisi käyttää poliisin toimivaltuuksia. Opiskelijat toimisivat kuitenkin vakinaisessa virassa olevan poliisin valvonnassa edelleen. Reservin avulla saamme joustavasti lisättyä poliisien resursseja potentiaalisessa vakavassa kriisitilanteessa, jolloin aikaa uusien ratkaisujen keksimiselle ei enää ole. Tämä on tärkeä uudistus, jota tulee edistää. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rantanen, neljä minuuttia, olkaa hyvä.

15.28 Sisäministeri Mari Rantanen: Arvoisa puhemies! Haluan ensin kiittää edustajia hyvästä keskustelusta.

On varmaan hyvä tässä kohtaa tähdentää, että totta tosiaan tällä poliisireservillä ei ole tarkoitus paikata poliisimiesten määrää, vaan nimenomaisesti poliiseista on pidettävä kiinni nyt ja jatkossakin. Tämän reservin käyttö on tarkoitettu vain sellaisiin poikkeuksellisiin pitkäkestoiisiin tilanteisiin, joissa käyttökyky on korkea. Eli tällä ei voi poliisin resursseja paikkaa, ja toivotaan, että näin ei tule olemaan jatkossakaan. Nimittäin siihen tätä ei ole tarkoitettu.

Sitten ehkä totean muutamia asioita.

Kuten täällä on todettu useammassa puheenvuorossa, niin tästä reservistä on puhuttu varsin kauan. On ollut jopa yrityksiä tällainen säätää, mutta yritys kaatui silloin aikanaan tänne eduskuntaan. Mielestäni tässä on pyritty hakemaan sellainen malli, joka ei aiheuta sitä ongelmaa, onko meillä siviilejä lyhyellä koulutuksella esimerkiksi aseenkantoluvilla tuolla kaduillamme.

Tässä on haettu nimenomaisesti poliisiopiskelijoita, jotka ovat kouluun päästyänsä testattuja. Heidän soveltuvuutensa ja kykeneväisyytensä tehtävään on katsottu, ja heitä on jo tässä kohtaa koeteltu myöskin opinnoissa. Poliisiammattikorkeakoulu tulee muokkaa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 27/2026 vp

maan tätä toteutussuunnitelmaa siten, että me pystymme hyödyntämään Poliisiammattikorkeakoulun opiskelijoita mahdollisimman pian, mikä täällä lainsäädännössä on todettu. Itse asiassa tältä osin siirrytään pikkasen ehkä jopa taaksepäin, koska ennen Poliisiammattikorkeakoulu-uudistustakin poliisiopiskelijat olivat reservissä, joten siinä mielessä vanhasta mallista otettiin tähän.

Sen lisäksi pidän tärkeänä sitä, että pystytään hyödyntämään eläköityneitä poliiseja sekä niitä poliiseja, jotka eivät tee poliisin työtä mutta voivat nyt sitten ilmoittautua tällaiseen reserviin. Meillä on paljon ammattitaitoisia eläköityneitä poliiseja, jotka ovat varmasti kykeneväisiä jos eivät aivan etulinjaan hankalaan tilanteeseen, niin kuitenkin vapauttamaan poliiseja.

Siinä mielessä tämä poikkeaa näistä aiemmista esityksistä. Kuten täällä todettiin, tätä täydennyspoliisijärjestelmää ei ole käytetty kertaakaan, mutta ymmärryksen mukaan sitä ei kovin onnistuneena ajatuksena ole ylipääntensä pidetty. Nyt tässä kohtaa voisi ajatella, että emme repäise ihmisiä aivan hatusta tänne poliisin avuksi, vaan nimenomaisesti he ovat tältä osin jo testattuja ja katsottuja.

Sitten näihin poliisin toimitilaverkostoihin: Pidän erittäin huonona, että tässä salissa puhutaan vastoin totuutta. Hallitus ei ensinnäkään ole aikomassa sulkea 21:tä poliisiasemaa. Kukaan ei ole sulkemassa 21:tä poliisiasemaa. Täällä puhutaan, että täällä lakkautetaan, täällä suljetaan ja palveluita lakkautetaan — se ei pidä paikkaansa. Toivon, että tällaista viestiä ei tästä salista ulos mene. Poliisi ei ole lähdössä miltään paikkakunnalta. Nyt kysymys on kuitenkin siitä, että me joudutaan myös poliisin toimitilaverkostoa tarkastelemaan, ja tämä työ on nyt vasta alussa. Meidän pitää katsoa ensinnäkin hallitusohjelmankin mukaisesti terveelliset ja turvalliset työskentelytilat meidän poliiseille. He eivät voi olla missään homeisissa luukuissa. Sitten toinen asia on se, että nämä seinät eivät tuo mitään turvallisuutta. Turvallisuuden alueelle tuovat ne poliisit ja heidän suorituskykynsä. Jos meillä on epätarkoituksenmukaisia toimitiloja, niin kyllä niitä pitää voida tässä maassa tarkastella, mutta se ei tarkoita sitä, että poliisi olisi mistään poistumassa.

Sitten sanon — arvoisa puhemies, olen ylittänyt vähän aikani — ihan tähän loppuun vielä sen, että myös meidän poliisin osalta tässä koko yhteiskunnassa julkisen talouden tilassa me olemme sen faktan edessä, että meidän täytyy katsoa, millä tavoin me käytämme viisaiten meidän veronmaksajien rahaa. Silloin pitää pystyä myös arvioimaan sitä, ovatko nyt nämä seinät ne, mihin kannattaa panostaa. Sanon senkin, että esimerkiksi valtionhallinnossa on pyritty nyt katsomaan viranomaisten yhteiskäyttötiloja. Loviisasta on erinomainen esimerkki, jossa on samassa pelastusasema, paloasema ja jossa on myös poliisin toimipiste. En voi ymmärtää sitä, miksi esimerkiksi tämänkaltaiset ratkaisut eivät kelpaa, vaan mieluummin pidettäisiin ihmisiä jopa huonokuntoisissa toimitiloissa sen sijaan, että katsotaan, että ne ovat tarkoituksenmukaiset ja taloudelliset ja joka tapauksessa varmistavat sen, [Puhemies koputtaa] että operatiivinen toiminta joka puolella Suomea säilyy.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 15.34.